

TAMMELAN KUNTA

Arviointikertomus vuodesta 2025

Sisällys

1. Tiivistelmä ja kysymykset kunnanhallitukselle.....	2
2. Puheenjohtajan katsaus 2025.....	3
3. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	4
4. Talouden arviointi.....	5
5. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	7
6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) arviointi.....	9
7. Allekirjoitukset.....	10

LIITE 1: Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Arviointikertomuksen valokuvat

Etukansi: Kunnantalo yläilmasta kuvattuna, Pyhäjärvi taustalla,

kuvaaja Janne Järvenpää.

Muut kuvat: Janne Järvenpää, Anna-Liisa Syrjälä

1. Tiivistelmä ja kysymykset kunnanhallitukselle

Tarkastuslautakunta on käynyt tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan laajuudessa läpi kunnan taloutta ja hallintoa tilikaudelta 2025. Tässä arviointikertomuksessa myöhemmin esitettävien näkökohtien perusteella tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus antaa vastineensa syyskuun 2026 loppuun mennessä seuraaviin kohtiin ja muutoinkin ottaa huomioon tarkastuslautakunnan havainnot seuraavaa talousarviota valmisteltaessa.

Vuonna 2025 strategian toteutumista seurattiin kattavasti kaikkien toimialojen osalta.

Strategisten kokonaisuuksien edistämisen ja toteutumisen sekä arviointikertomuksen havaintojen johdosta tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta seuraavaa:

1. Miten kunnanhallitus varmistaa eläköitymisten vuoksi tulevat rekrytoinnit ja tietotaidon siirtymisen?
2. Miten eri toimialoilla mitataan tehokkuutta ja tuloksellisuutta? Miten varmistetaan työntekijöiden toimenkuvien ajantasaisuus?

3. Onko kunnanhallitus suunnitellut ratkaisua vuokra-asuntotarjontaan?

4. Miten investoinnit priorisoidaan – millä kriteereillä päätetään mitkä hankkeet toteutetaan?

5. Millä tavoin kunta pyrkii houkuttelemaan uusia asukkaita ja yrityksiä vahvistaakseen verotuloja?

6. Miten taataan kunnan infopisteen toiminta ja asiakaspalvelu? Miten taataan kunnan palveluiden toimivuus ja saavutettavuus etätyöt huomioon? Onko kunnalla/toimialoilla yhteinen ohjeistus etätyön suhteen?

2. Puheenjohtajan katsaus 2025

Valtuustokausi vaihtui kesällä 2025. Tarkastuslautakunnasta vaihtui puheenjohtajaa lukuun ottamatta kaikki muut jäsenet. Uuden lautakunnan ensimmäinen kausi on aina perehtymistä kunnan toimialoihin ja käytäntöihin. Erittäin kiitettävästi lautakunta on jo sisäistänyt eri asiakokonaisuudet.

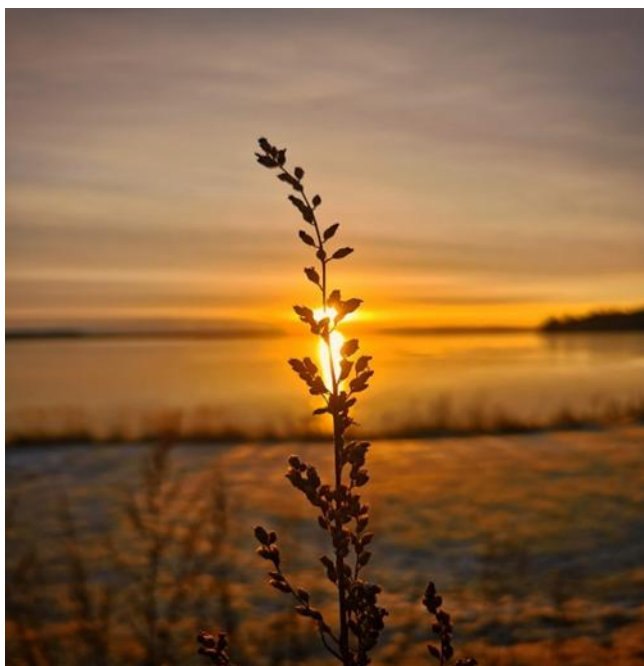
Vuoden 2025 talousarvio näytti vain tuhannen euron tulosta. Tilinpäätös 2025 näyttää kuitenkin yli sadan seitsemänkymmenen tuhannen ylijäämää, vaikka on jo tehty varaus tulevaan infra-rakentamiseen. Tässä tuloksessa on mukana ehkä vähän tuuriakin, kuten isot puukauppatulot. Iso kiitos toimialoille budjetin pitävyydestä.

Tulevaisuudessa ja mieluummin heti, meidän on mietittävä eläköitymisistä johtuvia rekrytointeja. Niitä on tulossa lähivuosina myös avainhenkilöille. Tässä yhteydessä on hyvä tarkastella myös toimenkuvia, onko niiden muokkaaminen järkevää vai ei? Itse en ainakaan menisi suositlemaan Humppilan mallia Tammelaan.

Seutuyhteistyössä kuntien valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajat ovat pitäneet viime syksystä alkaen Lounais-Hämeen yhteisiä palaveriteita ajankohtaisista asioista. Tämän kaltaista on kaivattu, tieto kulkee kunnasta kuntaan sujuvasti. Yhteistyötä on tehty myös Ypäjän kanssa, tekninen toimiala on myynyt kunnalle kaavoituspalvelua. Tämä on järkevää toimintaa, sillä jokaisella kunnalla ei ole erikoisosaajille välttämättä täysiaikaista työtä.

Kiitoksia kaikille yhteistyöstä ja hyvää kesää!

Taito Syrjälä

3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi tehtävänä on sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna 2026

Tammelan kunnanvaltuusto valitsi 2.6.2025 § 29 tarkastuslautakunnan jäsenet toimikaudelle 1.6.2025 – 31.5.2029:

Jäsen	Varajäsen
Taito Syrjälä, pj.	Miikka Leponiemi
Jaana Jussila, vpj.	Johanna Rämö
Jarkko Koivula	Veija Bergström
Outi Saaristo *	Elina Kinnunen *
Outi Vahtila	Juha Iso-Aho

* Elina Kinnunen siirtyy 1.6.2027 alkaen varsinaiseksi jäseneksi ja Outi Saaristo siirtyy henkilökohtaiseksi varajäseneksi samasta ajankohdasta.

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Kirsi Ehrlund. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle työohjelmansa edistymisestä ja tilikauden 2025 tarkastushavainnoista.

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen pohjalta. Lautakunta on lisäksi tutustunut toimielinten tekemiin päätöksiin sekä kuullut luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita arviointinsa tueksi.

4. Talouden arviointi

Vuosi 2025 oli talouden osalta tarkasteltuna edellisen vuoden tasolla, mutta toteutui talousarviota huomattavasti paremmin. Talousarviomuutoksia käyttötalouteen tehtiin 0,26 milj. eurolla ja investointeihin 1,05 milj. eurolla.

Toimintatuottoja kertyi 4,47 milj. euroa. Tuottoja kertyi yhtä paljon kuin ed. vuonna. Talousarvioon nähden toimintatuotot toteutuivat yli 0,74 milj. euroa suurempana. Myyntituotot toteutuivat 0,30 milj. euroa ja muut toimintatuotot 0,32 milj. euroa arvioitua paremmin.

Toimintakulut olivat yhteensä 19,92 milj. euroa. Toimintakulut toteutuivat 0,30 milj. euroa pienempänä kuin talousarviossa arviointiin. Toimintakulut pienenivät 0,10 milj. euroa edellisestä vuodesta. Henkilöstökulut olivat yhteensä 11,69 milj. euroa. Henkilöstökulut olivat 0,09 milj. euroa pienemmät kuin talousarviossa. Palvelujen ostot 7,26 milj. euroa toteutuivat myöskin 0,17 milj. euroa pienempänä. Kunnan aine- ja tarvikeostot 1,95 milj. euroa toteutuivat 0,03 milj. euroa suurempana talousarvioon nähden.

Toimintakate kuvaa tuottojen ja kulujen erotusta. Tunnusluku on kunnissa aina negatiivinen. Toimintakate oli -15,46 milj. euroa. Toimintakate parani hieman edellisvuodesta n. 0,03 milj. euroa ja toteutui 1,00 milj. euroa talousarviossa arvioitua parempana.

Verotuloja kertyi 13,82 milj. euroa. Verotulot toteutuivat 0,32 milj. euroa talousarviossa arvioitua huonommin. Verotulot laskivat vuodesta 2024 0,04 milj. euroa.

Valtionosuudet olivat yhteensä 4,59 milj. euroa. Valtionosuuksia saatiin 0,16 milj. euroa edellistä vuotta enemmän. Valtionosuuksien toteuma oli 0,09 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Vuosikate oli 2,58 milj. euroa, mikä on 0,83 milj. euroa parempi kuin talousarviossa. Perusoletuksen mukaan kunnan vuosikate on riittävä, jos se on vähintään siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen. Tämä mittari pätee erityisesti, kun investoinnit ja poistot ovat samalla tasolla. Poistot olivat 2,01 milj. euroa ja investointimenot 4,65 milj. euroa. Investoinneista on 57,4 % katettu kunnan tilikauden 2025 vuosikatella. Kunnan tilikauden tulos oli ylijäämäinen lähes 0,57 milj. euroa. Tilikauden tuloksesta päädyttiin tekemään investointivaraus 0,50 milj. euroa, joten tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,17 milj. euroa.

Ylijäämiä kunnalla on nyt yhteensä 10,48 milj. euroa. Ylijäämäeriksi luetaan vapaaehtoiset varaukset kuten investointivaraus ja poistoero, kun nuo erät lasketaan mukaan, on ylijäämäeriä yhteensä 13,06 milj. euroa.

Kunnan **lainakanta** kasvoi 0,89 milj. euroa vuonna 2025. Kunnan lainakanta yhteensä on 15,80 milj. euroa. Konsernin lainakanta on yht. 19,17 milj. euroa. Konsernilla on nyt lainaa asukasta kohti 3 319 euroa.

Omavaraisuusaste oli 60,7 prosenttia. Omavaraisuusaste nousi 0,5 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta ja 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus 82,6 % laski hieman verrattuna ed. vuoteen.

Rahoitusosa ja investointien toteutuminen

Investointimenot 4,65 milj. euroa (vuonna 2024 13,46 milj. euroa). Muutetussa talousarviossa investointeihin varattiin 5,95 milj. euroa. Investointimenojen toteuma 78

% arvioituista investointimenoista. Investointimenot laskivat edellisestä vuodesta 8,81 milj. euroa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että suunnitellut investoinnit toteutetaan valtuuston tahdon mukaisesti. Investoinneilla on suuri merkitys kunnan elinvoiman kehityksessä.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli -1,90 milj. euroa. Rahavirta parani 5,75 milj. euroa edellisestä tilikaudesta. Ed., vuonna kirjattiin satunnainen kulu -1,78 milj. euroa FSHKY:n kiinteistökontayhtymän toiminnan purkautumisesta johtuen. Lisäksi kunnan investointimenojen rahavirta oli yht. -10,21 milj. euroa. Vuonna 2025 investointien rahavirta oli -4,42 milj. euroa. Toiminnan ja investointien kertymä 5 vuoden ajanjaksolta on muodostunut negatiiviseksi -7,35 milj. euroa. Tämä kuvaa sitä, että kunnan tulorahoitus ei ole riittänyt toiminnan ja investointien kustannuksiin. Kunnan investoinneista 57,4 % on rahoitettu vuosikatteella. Lainanhoitokate on 2,1, mikä kertoo, että kunnan lainanhoitokyky on vielä hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2. Lainanhoitokate on laskenut 3,7 yksikköä vuodesta 2023.

Arvio toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilintarkastaja ei ole todennut olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä. Tilinpäätös, toimintakertomus ja konsernitilinpäätös antavat olennaisilta osin oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan selonteoissa tulisi esittää yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta mukaisesti asiat.

Kunnan ulkoiset tulot toteutuivat samansuuruisena kuin vuonna 2024. Kunnan tulee jatkossa huolehtia, että sen ulkoiset tulot kehittyvät.

Kunnan valtionosuudet toteutuivat ed. vuotta paremmin. Kunnan valtionosuudet tulevat valtion päätösten takia laskemaan.

Kunnan verotulot toteutuivat huomattavasti arvioitua pienempänä. Kunnan tulee sopeuttaa kulurakennettaan, koska sen valtionosuudet tulevat laskemaan ja verotulot kehittyvät arvioitua huonommin. eivät saa kasvaa vaan niiden tulee pienentyä.

5. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

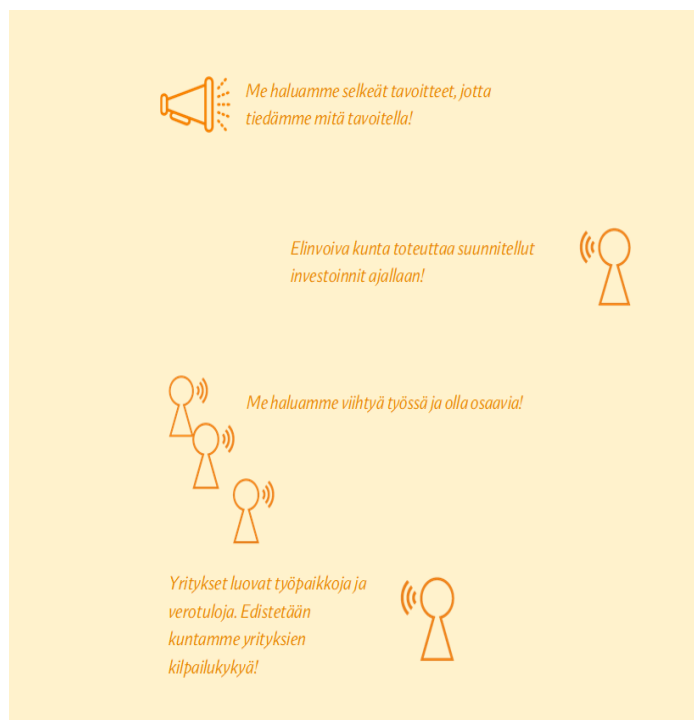
Tarkastuslautakunta arvioi, että kunta saavutti kuluneen vuoden aikana pääosin itselleen asettamansa tulokselliset ja taloudelliset tavoitteet.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita siihen, että eri toimialojen rajat ylittävä koordinaatio vaatii kehittämistä ja uusia toimintamalleja.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota sisäiseen viestintään. Tiedonkulku viranhaltijoiden, henkilöstön ja luottamushenkilöiden välillä tulee olla nykyistä sujuvampaa.

Kunnanhallitus / koko kunta

+	Lainakanta edelleen maan keskiarvon alapuolella.
+	Kunnan vuosikate on ennakoitua parempi.
+	Yhteistyö hallituksessa ja valtuustossa on toiminut hyvin ja asiat kokousteknisesti ovat olleet hyvin valmisteltuja.
+	Johtoryhmätyöskentely on ollut aktiivista.
+	Seudullista yhteistyötä on käynnistetty puheenjohtajien kuukausittaisissa kokouksissa.
+	Hankintaohje hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa 2025.

-	Riskien kartoittaminen ja riskienhallintasuunnitelma puuttuu.
-	Toimialojen henkilöstön läsnäolossa on ollut puutteita /etätyöohjeistus ja seuranta.
-	Seudullisen yhteistyön mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty aktiivisesti.
-	Vakuutuksien kilpailuttaminen tekevä.
-	Lapsivaikutuksien arviointiprosessi lautakuntien päätöksenteossa pintapuolista.
-	Yritysvaikutuksien arviointiprosessi lautakuntien päätöksenteossa pintapuolista.

Sivistyspalvelut

+	Lautakunnan jäsenten asiantuntemus on hyvä ja perehtyminen sekä osallistuminen on ollut aktiivista.
+	Yhteistyö viranhaltijoiden ja lautakunnan välillä on toimivaa.
+	Nuorisovaltuuston osallistuminen on ollut aktiivista.
+	Esittelijän toiminta on ollut hyvää ja asioista on saatu riittävästi tietoa ennen päätöksentekoa.
+	Keskustelu on asiallista ja eri näkemyksiä kunnioitetaan.
-	Keskusteluissa tulisi pystyä keskittymään strategiatasolle.
-	Lapsivaikutusten arviointi ei ole systemaattista.
-	Koulukiinteistöjen kunnossapidossa puutteita.
-	Tarve tiivistää vuoropuhelua muiden lautakuntien kanssa.

Tekniset palvelut

+	Uusi yhtenäiskoulurakennus aloitti toimintansa tammikuussa. Kunnan historian laajin investointikokonaisuus eteni aikataulussa.
+	Papinsillan asumisalueen kaavoitus on käynnissä.
+	Kuntaan on suunnitteilla kaksi (2) aurinkovoimalaa, mitkä toteutuessaan tasapainottavat huomattavasti kunnan taloutta.
+	Yhteistyö lautakunnassa on toiminut hyvin. Uusi lautakunta ollut aktiivinen.
-	Tavoite: Turvalliset kadut ja kevyen liikenteen väylät, Forssantien (Elinvoimakeskus) valaistuksen parantamisesta sopiminen ei ole toteutunut.
-	Budjettiraamin tulisi olla paremmin lautakunnan jäsenten tiedossa.

Ympäristölautakunta

+	Lautakuntatyö sekä päätöksenteko on ollut sujuvaa. Lautakunnalla on ollut riittävät resurssit ja asiantuntijatuki.
-	Kaavoituksesta olisi hyvä saada lisätietoa.
-	Pitkään kesken olleiden kaavojen edistäminen.

6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) arviointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin toimii kannustimena kuntien hyvinvointityölle. Tammelan HYTE-kerroin vuonna 2025 nousi 11 pykälää ollen 70 (asteikolla 0–100). HYTE-kertoimen mukaan maksettava valtionosuus vuodelle 2026 on 21,6 €/asukas, eniten Kanta-Hämeessä. Yhteensä summa on 126 000 €, joka on n. 18 400 € enemmän kuin vuosi sitten.

HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorien keskiarvo jatkoi nousuaan ja oli 78 (v.2024 tulos 71). Tulosindikaattorien keskiarvo oli 63, sekin nousua vuoden takaiseen (v.2024 tulos 48). HYTE-indikaattorimittaukset tapahtuvat 1–2 vuoden välein, mittauskohteen mukaan.

TEAvisariin päivitettiin vuonna 2025 tiedot kuntajohdon ja kulttuurin sektorilta. Molemmissa kokonaisuuksissa Tammela paransi tulostaan: kuntajohto 73 p. -> 85 p. ja kulttuuri 19 p. -> 60 p. HYTE-kerroin toimii tietonsa TEAvisarista.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025–2029 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 10.11.2025. Suunnitelmassa painotui luonto hyvinvoinnin lähteenä, hyvinvoinnin edistämisen rakenteet ja hyvinvointiviestintä sekä yhteisöllisyys ja aktiivisen arjen tukeminen. Hyvinvointisuunnitelmaan sisältyi ensimmäistä kertaa kulttuurihyvinvoinnin edistämisen erillinen suunnitelma.

Hyvinvointikyselyllä kartoitettiin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa sekä tarjottiin mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin. HYTE-työ oli myös yhdistysillan teemana.

Vuonna 2025 Tammela hyväksyttiin mukaan valtakunnalliseen Terve kunta -verkostoon

+	Tammela koetaan turvalliseksi ja viihtyisäksi asuinpaikaksi.
+	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrä laski.
+	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskouksen (seutukunnallinen).
+	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat säännöllisesti toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin.
-	Koulussa ei noudateta Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.
-	Kulttuurin HYTE-kerroin 0/100. Kehitystyö on käynnissä ja suunnitelmia laadittu yhteisöllisen kulttuurin vertaistoinnin tukemiseen.
-	Kouluterveyskyselyssä huolestuttavaa suuntausta. Joka kolmas koululainen koki koulu-uupumusta ja ahdistusta joka neljäs. Häirintä- ja syrjintäkoekemukset lisääntyneet.

7. Allekirjoitukset

Tammelassa 22.05.2026

Taito Syrjälä

LIITE 1

Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Lausunto vuoden 2024 arviointikertomuksen havainnoista. Tarkastuslautakunta on käynyt tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan laajuudessa läpi kunnan taloutta ja hallintoa tilikaudelta 2024 ja esittänyt laatimassaan arviointikertomuksessa kunnanhallitukselle pyynnön vastineesta syyskuun loppuun mennessä sekä huomioimaan tarkastuslautakunnan havainnot seuraavaa talousarviota valmisteltaessa. Alla on esitetty tarkastuslautakunnan keskeiset kysymykset kunnanhallitukselle sekä vastineet.

5) Miten kunta on suunnitellut toteuttavansa kuntastrategiaan kirjattua ennakoivaa taloussuunnittelua (TA + 3 vuotta)?

Tammelan kuntastrategian mukaan taloussuunnittelumme on ennakoivaa (TA + 3 v) ja perustuu toiminnan optimoinnille. Lisäksi strategian mukaan toteutamme ennakoivaa taloussuunnittelua ja pitkäjänteistä omistajapolitiikkaa. Tammelan kunnan talousarviot on laadittu TA + 2 vuotta -periaatteella. Vuoden 2026 talousarvio valmistellaan TA + 3 vuotta -periaatteella ennakoivan taloussuunnittelun lisäämiseksi. Kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle valmistellaan kunkin vuoden aikana osavuosisikatsaukset kolmen kuukauden välein. Osavuosisikatsaukset seuraavat vuoden aikana tapahtuvaa taloudellista ja toiminnallista kehitystä. Kunnan johtoryhmä, kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat taloutta ja tilinpäätösennustetta raportoinnin avulla. Kyseisissä raporteissa käsitellään taloustilanteen, asukasluvun ja työllisyystilanteen kehittymistä.

2) Millaisia käytännön talouden optimointiin liittyviä toimenpiteitä kunta on toteuttanut vuonna 2024?

Tammelan kunnan uusi kuntastrategia työstettiin alkuvuoden 2023 aikana. Kunnanvaltuusto hyväksyi strategian kesäkuun kokouksessaan. Strategia painottaa keskeisinä elementteinä kunnan elinvoimaisuuden vahvistamista, vahvaa markkinointia ja Tammelan tunnettavuuden edistämistä uusien asukkaiden ja uuden yritystoiminnan saamiseksi kuntaan.

Tammelan kunnan hankintaohje päivitettiin syyskauden 2024 aikana siten, että kunnanvaltuusto hyväksyi ohjeen 10.2.2025 § 4. Hankinta-ohjeeseen päivitettiin vuoden 2024 aikana voimaan astuneet hankintalain muutokset sekä seuraavat tarkennukset ja päivitykset:

- Hankintojen kynnysarvojen euromäärät päivitettiin hankintalain mukaisiksi,
- Pienhankintojen euromääräiset hankintarajat tarkennettiin,
- Isompien pienhankintojen yhteydessä hyödynnetään Clouidia-järjestelmän lisäksi Hilma -järjestelmää (hankintailmoitukset.fi),
- Puitejärjestelyjen määrittelyä tarkennettiin,
- Asiakirjojen julkisuusmäärittystä tarkennettiin,
- Päivitettiin ohjeistus poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista,
- Lisättiin EU kynnysarviot ylittävien hankintojen ohjeistusta.

Rakenteellisen uudistumisen osalta vuoden 2024 aikana valmistauduttiin uuden yhtenäiskoulun valmistumiseen ja sen myötä tapahtuneeseen Myllykylän koulun lakkaamiseen, joka toteutui vuonna 2025.

3) Miten kunta aikoo varmistaa, että kunnan toimintakulut pysyvät jatkossa budjetin mukaisella tasolla?

Talousseurannan jatkokehittämistä on pohdittu kunnan johtoryhmässä. Raportointiin on saatavilla uudistuneita työkaluja, joiden avulla talouskehitystä voidaan seurata tehokkaammin koko kunnan tasolla sekä toimiala- ja palvelualuekohtaisesti. Uusien seurantatyökalujen hankinta tehdään määrärahatilanteen salliessa.

Vuoden 2025 aikana on tullut esiin, että esimerkiksi palkanlaskentaan liittyvän palvelusopimuksen hinnoittelu muuttuu kesken talousarviovuoden. Kesken vuoden tulevia hinnoittelumuutoksia ei aina ole tiedossa talousarviovalmistelun aikana, mistä johtuen todelliset toimintakulut voivat kasvaa arvioituun verrattuna.

Jokaisen toimialan tehtävänä on pohtia omien toimintojensa kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja ja tarvittaessa vaihtoehtoisia esityksiä, joilla toimintakulut saadaan pidettyä budjetin mukaisella tasolla.

Kunnan taloutta haastaa esimerkiksi hyvinvointialueen vuokrasopimusten jatko vuodenvaihteen 2025/2026 jälkeen ja valtakunnalliset ratkaisut kunta-alan henkilöstön palkankorotuksista. Sopimusneuvottelu hyvinvointialueen kanssa on kesken, mutta vuoden 2026 talousarvioraamin valmistelussa on lähdetty siitä, että vuokratulot tulevat alenemaan 150 000 euroa. Palkkamenojen kasvu ilman uusia vakansseja on arvioitu talousarvioraamin valmistelussa olevan 3,18 %.

4) Miten kunta on suunnitellut toteuttavansa strategiaan kirjatut investoinnit?

5) Miten ja millä aikataululla kunta edistää strategiaan kirjattuja kärkitoimia?

Yhteinen vastaus kysymyksiin 4 ja 5:

Kuntastrategian linjauksia toteutetaan kunkin vuoden talousarvioiden kautta. Talousarvioihin kirjattavat tavoitteet on johdettu kuntastrategiasta. Tammelan nykyinen kuntastrategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 12.06.2023 § 18. Vuoden 2024 talousarvio oli siten ensimmäinen, jonka tavoitteet johdettiin nykyisestä kuntastrategiasta.

Strategiaan kirjattuja kärkitoimenpiteitä on toteutettu vuoden 2024 ja 2025 talousarvioiden ja näiden vuosien aikana olleiden toiminnallisten ratkaisujen kautta.

Esimerkiksi;

- Kunnan ja kunnassa toimivan yrittäjäyhdistyksen kesken on säännönmukaisia tapaamisia, joissa keskustellaan ja käydään vuorovaikutusta ajankohtaisista asioista. Vuoden 2025 talousarvioon on kirjattu elinvoiman ja työllisyyden palvelualueelle toiminnalliseksi tavoitteeksi kunnan ja kunnassa toimivien yritysten vuorovaikutuksen ja yhteistyön edistäminen siten, että säännönmukaisia tapaamisia järjestetään neljä kappaletta vuoden 2025 aikana.
- Kuntaan on valmisteltu uusi elinvoimaohjelma, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.03.2025 § 11.
- Kunnanvaltuusto hyväksyi seudullisen elinkeinopoliittisen ohjelman 10.2.2025 § 5.
- Kunta haluaa edistää ja mahdollistaa vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muuttamista vakituisiksi asunnoksi. Tammelan kunnan nykyisellään omassa toiminnassa oleva rakennusvalvonta neuvoo ja tukee asiakasta ratkaisujen edistämiseksi.

- Kunta on toteuttanut yli 11 hehtaarin maanhankinnan uutta asuinalueita varten. Papinsillan alueen suunnittelutyö on käynnistynyt vuoden 2024 aikana.
- Tammelan kunta toteuttaa aktiivista tonttipolitiikkaa. Kunta haluaa tarjota monipuolista asuimista kaikenikäisille. Vuonna 2024 ja 2025 kunnassa on ollut käynnissä erityinen tonttien myyntihinnoittelu, jonka mukaan asuin- ja yritystontit ovat olleet saatavilla edullisesti -75 % hinnoittelulla. Hinnoittelu on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka.
- Kunta rakensi valtatie 10 varrella sijaitsevaan Hakkapeliitta -yrityspaistoon uuden yrityshal- lin, joka on vuokrattuna halliin sijoittuneelle yritystoimijalle.
- Kunnanhallitus hyväksyi 3.2.2025 § 22 Tammelan kunnan uuden viestintästrategian. Vies- tintä-strategiaan sisältyy viestinnän teemat voimassa olevan kuntastrategian mukaisesti ulot- tuen vuoteen 2030 saakka. Viestinnän kehittäminen jatkuu Tammelan kunnassa brändin kir- kastuksella ja verkkosivu-uudistuksella.
- Uusi yhtenäiskoulu Harmonia on valmistunut ja otettu käyttöön. Kyseessä on moderni ja uu- denaikainen koulukokonaisuus, joka on erityinen Tammelan kunnan vetovoimatekijä.
- Liikuntapaiston uusi sisäliikuntahalli Tammi Areena on myös erityinen vetovoimatekijä, joka täydentää Tammelan kunnan monipuolisia liikuntamahdollisuuksia.
- Tammelassa otettiin käyttöön syyskauden 2023 alusta lukien maksuton varhaiskasvatus.
- Kunnassa on toteutettu markkinointia ja pyritty edistämään Tammelan tunnettavuutta.
- Kunnassa on käytössä osallistava budjetointi.
- Yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa ja tuottaa kulttuuria turvataan mm. Kulttuurihyvin- vointisuunnitelmalla ja sen mukaisilla toimenpiteillä.

Tammelan kunnan investointitaso on ollut poikkeuksellisen suuri kuluneiden kolmen vuoden aikana. Suuri investointimäärä lisää merkittävästi poistojen määrää vuoden 2026 talousarvioon. Tästä vuoksi seuraavien vuosien investointitaso tulee olla tarkoin pohdittu ja maltillinen.

